

Schrijvende lopers

Foto Studio V, met dank aan Reisboekhandel Pied à Terre, Amsterdam

Koepelkerk in Witmarsum

Caspar Janssen loopt een jaar lang door Nederland en brengt al doende het landschap in kaart, en daarmee de planten, dieren, mensen en kwesties van het Nederlandse land.

Aflevering 49: verder met Flip van Doorn, achterneef van Jacobus Kraandijk, de wandelende dominee.

CASPAR JANSSEN

In Witmarsum, bij de koepelkerk, komt het gesprek vanzelf op Jacobus Craandijk, de wandelende dominee. Ik ben nog altijd in het gezelschap van Flip van Doorn, die een boek schreef over zijn oudoom, De eerste wandelaar. In Witmarsum was Menno Simons pastoor, tot hij in 1535 afstand nam

van de Rooms-Katholieke Kerk en voorman werd van de Doopsgezinden. Vanuit de hele wereld komen nog altijd Doopsgezinden en Mennonieten naar Witmarsum. Jacobus Craandijk was in zijn tijd, vanaf 1861, doopsgezinde dominee in Rotterdam, en later in Haarlem. Vanaf 1874 begon hij met het beschrijven van zijn wandelingen, nadat hij minder zondagse preekbeurten kreeg toegewezen, en opeens beschikte over vrije tijd.

We lopen inmiddels richting Bolsward, in een weinig inspirerende omgeving, evenwijdig aan de A7. Lopen is wat we nu doen, van punt A naar B, en niet wandelen. Van Doorn is wat dat betreft streng, vooral voor Jacob van Lennep, de olifant in de ruimte. Jacob van Lennep beschreef namelijk al veel eerder dan Craandijk, in 1823, de voetreis die hij door Nederland maakte, samen met Dirk van Hogendorp. 'Maar', zegt Van Doorn, 'zij wandelden niet, zij liepen. Het ging hun om de bestemming, ze zochten gewoon bekenden op.' Dan is er nog de wandelende en schrijvende tijdgenoot van Craandijk, Frederik Willem van Eeden, zijn latere overbuurman in Haarlem. 'Van Eeden heeft veel betekend, maar wat hij schreef was vooral voor een kleine groep van natuurkenners goed te volgen.'

Je betreft zo'n onderwerp al snel op jezelf. Ik zeg dat ik wandelen een lastig begrip vind, dat het me te gezellig klinkt. Maar ook lopen is te beperkt. Het is lopen, stilstaan, kijken, luisteren, optekenen.

Bij Bolsward nemen we afscheid. Ik vraag me onwillekeurig af of en hoe ik me tot die schrijvende lopers van het eerste uur moet verhouden. Je neemt het tot je, je constateert dat Van Lennep goed en aanstekelijk schreef, dat Craandijk breedspakig was en religieus en lyrisch, en dat ik bij Van Eeden opsteek wat me

interesseert. En ik besluit dat die mannen vooral goede referentiepunten zijn, maar dat je ook gewoon door moet.